

ทายาทผู้รับมรดกส่วนที่เหลือ (อัล-อะเศาะบะฮะฮฺ)

[ไทย – Thai – تايلاندي]

มุหัมมัด บิน อิบรอฮีม บิน อับดุลลอฮฺ อัต-ตุวัยญีรียฺ

แปลโดย : ยูซุฟ อับบัวร์

ตรวจทานโดย : ซุฟอัม อุษมาน

ที่มา : หนังสือ มุคตะศ็อร อัล-ฟิกฮฺ อัล-อิสลามียฺ

2011 – 1432

IslamHouse.com

العصبة

« باللغة التايلاندية »

محمد بن إبراهيم بن عبدالله التويجري

ترجمة: يوسف أبوبكر

مراجعة: صافي عثمان

الصدر: كتاب مختصر الفقه الإسلامي

2011 – 1432

IslamHouse.com

ด้วยพระนามของอัลลอฮ์ ผู้ทรงเมตตา ปรานียิ่งเสมอ

2. ทายาทผู้รับมรดกส่วนที่เหลือ (อัล-อะเศาะบะฮฺ)

ทายาทผู้รับมรดก ส่วนที่เหลือ (อัล-อะเศาะบะฮฺ)

หมายถึง ผู้ที่รับมรดกโดยไม่มีปริมาณกำหนด

ส่วนที่เหลือ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท

1. ผู้รับส่วนที่เหลืออันเนื่องมาจากเชื้อสาย
2. ผู้รับส่วนที่เหลืออันเนื่องมาจากสาเหตุ

1. **ผู้รับส่วนที่เหลืออันเนื่องมาจากเชื้อสาย** แบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท ดังต่อไปนี้

1.1 ผู้รับมรดกส่วนที่เหลือโดยตนเอง

ประกอบด้วย ทายาทเพศชายทั้งหมดที่มีสิทธิในมรดกนอกจากสามีและพี่น้องชายร่วมแม่ กลุ่มพวกเขาประกอบด้วย

1. ลูกชาย
2. หลานชายและทายาทชายที่ลำดับรองลงไป

3. พ่อ
  4. ปู่และทายาทชายที่ลำดับสูงขึ้นไป
  5. พี่น้องชายร่วมพ่อแม่
  6. พี่น้องชายร่วมพ่อ
  7. ลูกชายของพี่น้องชายร่วมพ่อแม่ และทายาทชายที่ลำดับรองลงไป
  8. ลูกชายของพี่น้องชายร่วมพ่อ และทายาทชายที่ลำดับรองลงไป
  9. ลุงและอา(พี่น้องชายของพ่อผู้ตาย)ร่วมพ่อแม่กับพ่อผู้ตาย
  10. ลุงและอาร่วมพ่อกับพ่อผู้ตาย
  11. ลูกชายของลุง และอาร่วมพ่อแม่กับพ่อผู้ตาย และทายาทชายที่ลำดับรองลงไป
  12. ลูกชายของลุง และ อาร่วมพ่อกับพ่อผู้ตาย และทายาทชายที่ลำดับรองลงไป
  13. นายทาส (ผู้ปลดปล่อยทาส)
- กรณีที่มีอยู่เพียงคนเดียวจากบรรดาทายาททั้งหมดเขาจะได้รับทรัพย์สินทั้งหมด เมื่อเขาอยู่ร่วมกับบรรดาผู้รับตาม

อัตราส่วนที่ถูุกกำหนดเขาจะไ้รับจากส่วนที่เหลือ หาก
อัตราส่วนที่ถูุกกำหนดถูุกจัดแบ่งไปหมด สิทธิของเขาก็จะหมด
ไป

ทิศทางหรือฝั่งของการรับมรดกส่วนที่เหลือบางกลุ่มจะ
ใกล้เคียงมากกว่าอีกบางกลุ่ม กล่าวคือพวกเขามีห้าจำพวกโดย
เรียงตามลำดับดังต่อไปนี้

1. การเป็นลูก
2. การเป็นพ่อ
3. การเป็นพี่น้องและบรรดาลูกๆ ของพวกเขา
4. การเป็นลุงอาและบรรดาลูกๆ ของพวกเขา
5. การเป็นนายทาส

**เมื่อผู้รับส่วนที่เหลือรวมกันสองคนหรือมากกว่า
นั้น กรณีเช่นนี้พวกเขามีหลายสภาพด้วยกัน**

สภาพที่หนึ่ง มีความเท่าเทียมกันในแง่ของทิศทาง
หรือฝั่งที่มีการสืบมรดก (อัล - ญิฮะฮฺ) ระดับชั้น (อัล - ตะ
เราะฮฺ) และความเข้มข้นทางสายเลือด (อัล - กุวะฮฺ) เช่น ลูก

ชายสองคน พี่ชายสองคน หรือลูกสองคน ในกรณีนี้ทั้งสองคน จะได้รับทรัพย์สินร่วมกันอย่างเท่าเทียม

สภาพที่สอง มีความเท่าเทียมกันในด้านทิศทางหรือฝั่งที่มีการสืบมรดก(อัล-อุมมะฮฺ) และระดับชั้น(อัล-ดะเราะญะฮฺ) แต่แตกต่างกันในด้านความเข้มข้น เช่น หากอยู่ร่วมกันระหว่างลุงร่วมพ่อแม่กับลุงร่วมพ่อ กรณีนี้จะพิจารณาด้านความเข้มข้นทางสายเลือดก่อน ดังนั้นลุงร่วมพ่อแม่จะได้รับมรดกโดยที่ลุงร่วมพ่อจะไม่ได้รับแต่อย่างใด

สภาพที่สาม มีความเท่าเทียมกันในด้านฝั่งที่มีการสืบมรดก แต่แตกต่างกันในระดับชั้น เช่น หากอยู่ร่วมกันระหว่างลูกชายกับหลานชาย กรณีนี้จะพิจารณาจากระดับก่อน ดังนั้นทรัพย์สินจะเป็นของลูกชาย

สภาพที่สี่ มีความแตกต่างกันในด้านฝั่งที่สืบมรดก ซึ่งในกรณีนี้จะพิจารณาให้กับผู้ที่มีฝั่งการสืบมรดกที่ใกล้ชิดกว่า ถึงแม้ว่าระดับชั้นจะห่างมากกว่าผู้ที่รับมรดกจากฝั่งที่สืบมรดกห่างกว่าแต่มีระดับใกล้กว่าก็ตาม ดังนั้น หลานชายจะได้รับก่อนพ่อ และลูกชายของพี่น้องชายร่วมพ่อแม่จะได้รับก่อนพี่น้องชายร่วมพ่อแม่

ผู้ชายสี่จำพวกที่เป็นมูลเหตุให้พี่น้องหญิงของ
พวกเขาต้องได้รับมรดกแบบอะเศาะบะฮฺ แทนการรับ
มรดกตามอัตราส่วนที่ถูกกำหนด ซึ่งสำหรับผู้ชายจะ
ได้รับเท่ากับส่วนได้ของผู้หญิงสองคน พวกเขา
ประกอบด้วย

1. ลูกชาย (นั่นคือ เมื่อลูกสาวอยู่กับลูกชาย แทนที่ลูก
สาวจะรับมรดกแบบอัตราส่วน เธอจะต้องรับมรดก
แบบอะเศาะบะฮฺพร้อมกับลูกชายแทน)
2. หลานชายและทายาทชายที่ลำดับรองลงไป
3. พี่น้องชายร่วมพ่อแม่
4. พี่น้องชายร่วมพ่อ

ส่วนผู้รับส่วนที่เหลือระดับอื่นๆ ทายาทผู้ชายเท่านั้นที่
จะได้รับมรดก ส่วนผู้หญิงจะไม่ได้รับ พวกเขาประกอบด้วย
บรรดาลูกๆ ของพี่น้องชาย และบรรดาลุงและอาพร้อมบรรดา
ลูกๆ ชายของพวกเขา

1.2 ผู้รับมรดกแบบส่วนที่เหลือเพราะผู้อื่น

บุคคลกลุ่มนี้พวกนางมีอยู่ 4 จำพวก ประกอบด้วย

1. ลูกสาวคนเดียวหรือหลายคนขึ้นไปรับร่วมกับลูกชายคนเดียวหรือหลายคนขึ้นไป
2. หลานสาวคนเดียวหรือหลายคนขึ้นไปรับร่วมกับหลานชายคนเดียวหรือหลายคนขึ้นไป
3. พี่น้องสาวร่วมพ่อแม่ของผู้ตายคนเดียวหรือหลายคนขึ้นไปรับร่วมกับพี่น้องชายร่วมพ่อแม่ของผู้ตายคนเดียวหรือหลายคนขึ้นไป
4. พี่น้องสาวร่วมพ่อกับผู้ตายคนเดียวหรือหลายคนขึ้นไปรับร่วมกับพี่น้องชายร่วมพ่อกับผู้ตายคนเดียวหรือหลายคนขึ้นไป

ดังนั้นพวกเขาจะได้รับมรดกโดยแบ่งเป็นสำหรับผู้ชายจะได้รับเท่ากับส่วนได้ของผู้หญิงสองคน และสำหรับพวกเขาจะรับเฉพาะจากส่วนเหลือของอัตราส่วนที่ถูกกำหนด หากอัตราส่วนที่ถูกกำหนดถูกจัดแบ่งไปทั้งหมด สิทธิของพวกเขาทั้งหมดไป

1. อัลลอฮฺตะอะลาตรัสว่า

﴿ يُوصِيكُمُ اللَّهُ فِي أَوْلَادِكُمْ لِلذَّكَرِ مِثْلُ حَظِّ الْأُنثِيَيْنِ ﴾

[النساء: 11]

ความหมาย “อัลลอฮ์ได้ทรงสั่ง เสียพวกเจ้าไว้ ต่อบรรดา ลูกๆ ของพวกเจ้าว่า สำหรับผู้ชายนั้นจะได้รับเท่ากับส่วนได้ของ ผู้หญิงสองคน” (อัน-นิสาอ์ / 11)

2. อัลลอฮ์ตะอะลาตรัสว่า

﴿ وَإِنْ كَانُوا إِخْوَةً رِّجَالًا وَنِسَاءً فَلِلذَّكَرِ مِثْلُ حَظِّ الْأُنثِيَيْنِ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ أَنْ تَضِلُّوا وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ

عَلِيمٌ ﴿ ١٧٦ ﴾ [النساء: 176]

ความหมาย “แต่ถ้าพวกเขาเป็นพี่น้องหลายคนทั้งชายและ หญิง สำหรับชายจะได้รับเท่ากับส่วนได้ของหญิงสองคน ที่อัลลอฮ์ทรงแจกแจงแก่พวกเจ้านั้น เนื่องจากเกรงว่าพวกเจ้า จะหลงผิด และอัลลอฮ์นั้นทรงรอบรู้ในทุกสิ่งทุกอย่าง ” (อัน-นิสาอ์ / 176)

1.3 ผู้รับมรดกส่วนที่เหลือร่วมกับผู้อื่น

บุคคลกลุ่มนี้มีอยู่ 2 จำพวก ประกอบด้วย

1. พี่น้องสาวร่วมพ่อแม่คนเดียวหรือมากกว่านั้นรับร่วมกับลูกสาวคนเดียวหรือมากกว่านั้น หรือรับร่วมกับหลานสาวคนเดียวหรือมากกว่านั้น หรือรับร่วมกับทั้งสองคนพร้อมกัน

2. พี่น้องสาวร่วมพ่อคนเดียวหรือมากกว่านั้นรับร่วมกับลูกสาวคนเดียวหรือมากกว่านั้น หรือรับร่วมกับหลานสาวคนเดียวหรือมากกว่านั้น หรือรับร่วมกับทั้งสองคนพร้อมกัน

ดังนั้น พี่น้องสาวร่วมพ่อแม่ตั้งแต่หนึ่งคนขึ้นไปจะรับมรดกร่วมกับบรรดาลูกสาวหรือหลานสาวและทายาทหญิงที่ลำดับรองลงไป เช่นเดียวกับพี่น้องสาวร่วมพ่อตั้งแต่หนึ่งคนขึ้นไปก็จะรับมรดกร่วมกับบรรดาลูกสาวหรือหลานสาวและทายาทหญิงที่ลำดับรองลงไป ซึ่งพวกนางจะรับมรดกจากส่วนเหลือของอัตราส่วนที่ถูกกำหนด หากอัตราส่วนที่ถูกกำหนดถูกจัดแบ่งไปทั้งหมด สิทธิของพวกนางก็จะหมดไป

การที่พี่น้องสาวร่วมพ่อแม่ได้รับมรดกส่วนที่เหลือร่วมกับผู้อื่น นางก็อยู่ในฐานะเหมือนพี่น้องชายร่วมพ่อแม่ที่สามารถกันสิทธิพี่น้องร่วมพ่อแม่ไม่ว่าจะเป็นผู้ชายหรือผู้หญิง และบรรดาทายาทคนอื่นที่มีสิทธิรับส่วนที่เหลือไม่ให้พวกเขาได้รับมรดกตามไปด้วย

เช่นเดียวกับการที่พี่น้องสาวร่วมพ่อแม่ได้รับมรดกส่วนที่เหลือร่วมกับผู้อื่น นางก็มีฐานะดังพี่น้องชายร่วมพ่อแม่ที่สามารถกันสิทธิบรรดาลูกๆ ของพี่น้อง และบรรดาผู้ที่รับส่วนที่เหลือหลังจากนั้นไม่ให้พวกเขาได้รับมรดกตามไปด้วย

2. ผู้รับมรดกส่วนที่เหลืออันเนื่องมาจากสาเหตุ

ประกอบด้วย นายทาส(ผู้ปล่อยทาสให้เป็นไท)ทั้งที่เป็นผู้ชายหรือผู้หญิง และทายาทของนายทาสที่สามารถรับมรดกแบบส่วนที่เหลือโดยตัวของพวกเขาเอง (ตามข้อ 1.1 ข้างต้น)

عن ابن عباس رضي الله عنهما قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «الْحَقُّوا الْفَرَائِضَ بِأَهْلِهَا فَمَا بَقِيَ فَهُوَ لِأَوْلَى رَجُلٍ ذَكَرٍ». متفق عليه

ความหมาย จากอิบน์ อับบาส เราะฎิยัลลอฮุอันฮุมมา กล่าวว่า
ท่านเราะสูลุลลอฮฺ คือลัลลอฮุอะลัยฮิวะสَّلَام กล่าวว่ “จง
แบ่งอัตรส่วนที่ถูกกำหนดให้ถึงเจ้าของผู้มีสิทธิ์ ดั่งนั้น ส่วนที่
คงเหลือจงให้แก่ผู้ชายที่มีความใกล้ชิดมากที่สุด ” (บันทึก
โดยอัล-บุคอรีฯ หมายเลขหะดีษ 6732 และมุสลิม หมายเลข
หะดีษ 1615)